

ДЕМОГРАФСКИ ПРОБЛЕМИ И ТЯХНОТО ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ТРУДОВИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Калоян Харалампиев*

РЕЗЮМЕ В статията се разглежда динамиката на основни демографски показатели за периода 31.12.1992-31.12.1999 година. Обърнато е внимание върху намалението на броя на населението, на остаряването на населението, на промените в инвалидността и на влиянието на тези фактори върху трудовите възможности на населението.

След 1989 г. броят на населението на България непрекъснато намалява (Минков, 1994; Цанков, 2000). В същото време през последните няколко десетилетия се наблюдава и преструктуриране на съвкупността, изразяващо се в намаляването на относителния дял на лицата в по-младите възрасти за сметка на увеличаването на лицата в по-старите възрасти (остаряване на населението) (Христов, 1993; 2000).

Това са изключително сериозни демографски проблеми, които в настоящата статия са разгледани съвместно и е изследвано влиянието им върху трудовите възможности на населението. За тази цел е използван показателят "трудов потенциал". Трудовият потенциал най-общо се дефинира като брой трудоспособни години, респ. човекогодини, които едно лице или група лица се очаква да преживеят. В изследването е направена конкретизация на това най-общо определение и са използвани две разновидности на трудовия потенциал:

- **тотален трудов потенциал** - брой трудоспособни човекогодини, които цялото население се очаква да преживее до края на живота си;
- **единичен (среден) трудов потенциал** - среден брой трудоспособни години, които едно лице се очаква да преживее до края на живота си.

Единичният трудов потенциал зависи само от повъзрастовата смъртност и инвалидност, а тоталният трудов потенциал зависи от единичните трудови потенциали, възрастовата структура и броя на населението, т. е. тоталният трудов потенциал зависи от всички изброени фактори.

За изчисляването на различните видове трудов потенциал е необходима таблица за доживяване (таблица за смъртност), построявана

* Асистент в катедра "Социология" на Софийския университет "Св. Кл. Охридски".
e-mail: k_haralampiev@hotmail.com .